

Asia: VN/32466/2025

Lausuntopyyntö hallituksen esitysluonnoksesta Rajavartiolaitoksen rikostiedustelua koskevaksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Sisäministeriö on pyytänyt Liikenne- ja viestintävirastolta lausuntoa hallituksen esitysluonnoksesta Rajavartiolaitoksen rikostiedustelua koskevaksi lainsäädännöksi. Esityksessä ehdotetaan, että rikostorjunnasta Rajavartiolaitoksessa annettuun lakiin lisätään säännökset Rajavartiolaitoksen uhkaperusteisesta rikostiedustelusta. Liikenne- ja viestintävirasto on aiemmin lausunut hallituksen esitysluonnoksesta rikostiedustelua koskevaksi lainsäädännöksi.

Liikenne- ja viestintävirasto kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa ja esittää lausuntonaan kunnioittavasti seuraavaa:

Liikenne- ja viestintävirasto toistaa aiemmissa lausunnossaan esittämänsä huomion siitä, että viranomaisten tiedonsaantioikeuksia on kehitetty osissa ja siksi luottamuksellisen viestinnän suojan toteutumista olisi hyvä tarkastella kokonaisvaltaisesti perusoikeuksien tasapainon varmistamiseksi (ks. vastaavasti PeVL 98/2022vp, kohta 2, s. 2).

Nyt ehdotetut säännökset vastaavat sisällöllisesti pitkälti mitä poliisilakiin sekä Tullin rikostiedustelua koskevaan lakiin on ehdotettu. Esitysluonnos on siten osa varsin laajaa turvallisuusviranomaisten toimivaltuuksien kokonaisuudistusta, jonka tavoitteena on siirtää rikostorjunnan painopistettä yhä aikaisempaan vaiheeseen. Liikenne- ja viestintävirasto pitää perusteltuna luonnoksessa esitettyä kantaa siitä, että luottamuksellisen viestin suojan puuttuvista tiedonhankintakeinoista, kuten telekuuntelusta ja televalvonnasta, ei voimassaolevan perustuslain 10 §:n 4 momentissa olevien lakivarausten mukaisesti voitaisi säätää käytettäväksi uhkaperusteisesti. Perusteluissa kuitenkin todetaan tehokkaan rikostiedustelutoiminnan edellyttävän myös tällaisen tiedonhankinnan mahdollistamista erityisesti nopeasti etenevissä

uhkatilanteissa. Lisäksi todetaan, ettei teknisen tarkkailun suorittamista kotirauhan piirissä tulisi sulkea kategorisesti rikostiedustelussa käytettävien tiedonhankintakeinojen ulkopuolelle. Virasto katsoo, että esitys on tältä osin ristiriitainen ja siinä jää epäselväksi onko ehdotettuja tiedustelukeinoja tarkoitus joka tapauksessa soveltaa luottamukselliseen viestintään kohdistuvaan tai kotirauhan piirissä tapahtuvaan tiedonhankintaan. Virasto katsoo, että luottamukselliseen viestintään liittyvät rajaukset tulisi kirjata lakiin täsmällisesti.

Esityksessä ehdotetaan, että jatkossa Rajavartiolaitos voisi käyttää automaattisia keräimiä avoimiin lähteisiin kohdistuvassa tiedonhaussa ja tallentamisessa rajavartiolaitokselle säädetyn tehtävän suorittamiseksi. Liikenne- ja viestintävirasto katsoo, että avoimen lähteen käsite tulee määritellä yksiselitteisesti siten, että sen ulkopuolelle jää luottamuksellinen viestintä.

Esityksessä todetaan, ettei sääntelyllä arvioida olevan merkittäviä kielteisiä vaikutuksia perusoikeuksiin. Virasto kiinnittää kuitenkin huomiota, että esitys sisältää tulkinnanvaraisia ja avoimia käsitteitä, jotka ovat ongelmallisia perusoikeuksien turvaamisen kannalta. Esityksessä ehdotetut toimet siirtävät lisäksi toimivaltuuksia ajalle, jolloin rikos ei ole vielä toteutunut. Näin ollen voidaan arvioida, että vaikutukset perusoikeuksille ovat merkittäviä.

Liikenne- ja viestintävirasto katsoo, että jatkovalmistelussa tulee kiinnittää huomiota käsitteiden tarkkarajaisuuteen ja keskeiset käsitteet tulisi määritellä. Vaikutuksenarvioinnissa tulisi tarkastella lisäksi sitä, millä tavoin jo poliisille ehdotetut uhkaperusteisen rikostiedustelun toimivaltuudet vastaavat niihin tavoitteisiin, joihin tällä esityksellä pyritään.

Nurkki Mikaela
Traficom